

– покращення інноваційного клімату в регіоні загалом матиме позитивний вплив на науково-дослідне, освітнє та культурне середовище, що в свою чергу сприятиме розвитку наукової та освітньої систем (вищої професійної освіти, науково-дослідних інститутів, наукових шкіл та науково-дослідних центрів).

Отже, проведені дослідження дозволяють стверджувати, що на сьогоднішній день створення інноваційно-інтегрованих структур в Україні є необхідною умовою для відродження вітчизняного виробництва, підвищення ефективності інноваційного розвитку регіонів, досягнення високого рівня еколого-економіко-соціального розвитку та конкурентоспроможності.

Література:

6. Войнаренко М.П. Кластери в інституційній економіці: монографія / М.П. Войнаренко. – Хмельницький: ХНУ, ТОВ «Тріада-М», 2011. – 502 с.
7. Кузьмін О. Кластери як чинник інноваційного розвитку підприємств і територіальних утворень / О. Кузьмін, В. Жеруха // Економіка України. – 2010. – №2. – С. 14-23.
8. Левченко О.М. Інноваційно-інтегровані структури в сучасній економіці: їх класифікація / О.М. Левченко, О.В. Ткачук, І.О. Царенко // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5791>
9. Федулова Л.І. Методологічні засади формування технологічних кластерів / Л.І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2010. – №3. – С. 61-73.
10. Посібник з кластерного розвитку: Послуги з підтримки МСП в пріоритетних регіонах. EuropeAid/121495/C/SV/UA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://economy-mk.gov.ua/download/books/ClusterHandbook_Ukr.pdf

Малаховський Ю.В.,

к. е. н., доцент,

Центральноукраїнський національний технічний університет,

м. Кропивницький

ФОРМУВАННЯ ФАКТОЛОГІЧНОЇ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗЕВОГО КЛАСТЕРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Система національних рахунків (СНР) призначена для макроаналізу стану ринкової економіки та процесів, що в ній відбуваються. Практика використання цього інструменту аналізу відбувається в атмосфері креативного “зняття” протиріччя між потребою конкретизувати інформацію щодо окремих сторін продуктивної діяльності в макроекономічних масштабах, яка потребує проведення деталізованих мезо(суб)розрахунків, та необхідністю досягнення високого рівня узагальнень показників галузевої кон’юнктури в національних рамках, що повинно забезпечити агрегацію показників та інтегрування комплексної системи статистичної інформації до складу таблиці міжгалузевого балансу типу “Затрати-випуск”.

Для прикладу, принагідно розроблені Статистичним відділом ООН, Всесвітньою туристичною організацією), Статистичним бюро Європейських співтовариств, Організацією економічного співробітництва та розвитку Міжнародні рекомендації зі статистики туризму призначені для детального аналізу всіх аспектів попиту на товари та послуги, що пов’язані з діяльністю відвідувачів, дослідженням його (попиту) зв’язку з формуванням пропозиції товарів та послуг в рамках національної економіки, встановлення залежності між пропозицією та іншими видами економічної діяльності. Рекомендації закладають методологічні основи розробки національних систем

туристичної статистики, при цьому повинна забезпечуватись надійність джерел даних, регулярність їх збирання, порівнянність, внутрішня послідовність та визнання на міжнародному рівні.

Особливістю туризму є унікальність положення відвідувача, що, на відміну від інших категорій споживачів, діяльність яких відображається у СНР країни постійного проживання, визначається тимчасовим (не більше одного року) характером перебування у цьому статусі, метою, що не пов'язується з працевлаштуванням на розташованому у місці відвідування (на постійній основі) підприємстві.

В межах реалізації макроекономічного підходу статистичного оцінювання туристичної діяльності, що базується на попиті, проводиться вимірювання економічного ефекту від діяльності подорожуючих осіб в місцях відвідування. Вимірювання витрат подорожуючих осіб, які переміщуються з однієї країни до іншої за межами країни постійного проживання, знаходить своє відображення в категорії “подорожі” в рамках платіжного балансу. На відміну від подорожуючих, туристична діяльність здійснюється відвідувачами у процесі підготовки до поїздки, а також безпосередньо у ході її здійснення. Окрім характерних для туризму видів діяльності (огляд ландшафтів, пам'яток, прийняття сонячних ван, відвідування цікавих місць), одним з його елементів можуть виступати поїздки з метою підприємництва, отримання освіти, професійної підготовки, якщо вони відповідають наведеному вище обмеженню.

Туристичні витрати – сума грошових коштів відвідувачів, інші витрати, оплачені/відшкодовані іншими особами, що витрачаються з метою придбання споживчих товарів/послуг, цінностей для особистого споживання або використання у якості подарунку до/після туристичної поїздки.

Більш широка категорія “туристичне споживання”, що формально визначається аналогічно до категорії “туристичні витрати”, окрім перелічених статей грошових операцій, повинна включати до свого складу послуги, які пов'язуються з проживанням протягом відпочинку власним коштом, туристичні соціальні трансферти у натуральній формі та інші форми умовного споживання.

До проблем, що обтяжують повсюдне і широке використання концепції попиту, відносяться перешкоди на шляху визначення обсягів: туристичного споживання у якості проміжного споживання виробників у зв'язку з тим, що воно не завжди виступає частиною кінцевого споживання домогосподарств відповідних фізичних осіб; послуг домашніх господарств для власного споживання понад обсяг, що надається оплачуваною домашньою прислугою; послуг, які надаються власниками будинків для відпочинку з врахуванням основного та допоміжного житла; туристичних одноденних споживчих товарів тривалого використання двох видів – таких, які використовуються в межах підготовки до поїздок та їхнього здійснення, а також таких, які використовуються не лише для туризму (сумки, чемодани, туристичне спорядження, житлові автофургони), але і в звичайному середовищі (автомобілі, фотоапарати тощо).

Валове нагромадження основного капіталу, яке визначається через встановлення загальної вартості основних фондів (за вирахуванням реалізованих) у звітному періоді, плюс деяке збільшення вартості невиробничих активів, що відбулося внаслідок виробничої діяльності інституційних одиниць, а також аналіз обсягів і потоків фізичних інвестицій у сфері туризму, пов'язується з трьома основними категоріями: специфічними туристичними основними фондами, які складно трансформувати для використання в якому-небудь іншому секторі економіки; інвестиціями підприємств туристичної сфери, які не відносяться до категорії специфічних туристичних; пов'язана з туризмом специфічна інфраструктура, яка створюється органами державного управління (ОДУ) з метою сприяння розвитку туризму.

Основними агрегованими показниками, на підставі яких формується уявлення про значимість туризму в економіці країни, є: споживання, що стосується туризму всередині держави; валова додана вартість галузей туризму; випуск продукції, що стосується туризму, внутрішніх виробників (у базових цінах), а також за цінами покупців.

Зазначимо, що безумовним фактом є наростання ступеня впливу туристичної сфери на розвиток економіки всіх рівнів господарювання. Для більш чіткого уявлення про динаміку зростання та пропорції між окремими агрегованими показниками, з метою запровадження методів ефективного регулювання галуззю (особливо, на національному та субнаціональному рівнях), необхідним є подальший розвиток інструментальних методів визначення величини прямого, непрямого та опосередкованого впливу в контексті універсального аналізу витрат та результатів туристичної діяльності.

Так, при встановленні прямого, “безпосереднього”, впливу споживання на випуск продукції та валової доданої вартості в галузях туризму за використання чинних методологічних підходів, поза увагою залишаються окремі важливі величини – економічні агрегати, які характеризують пропозицію у секторі туризму (наприклад, номінальні чисті податки на продукти та імпорт, які включено у обсяги споживання, що віднесено до туризму всередині країни, у цінах покупців).

У випадку ідентифікації ланцюга ефектів непрямого внеску туристичного споживання у розвиток економіки слід враховувати ту обставину, що первісні витрати відвідувачів породжують обмежений у часі цикл підвищеного попиту на товари та послуги, що є необхідними для задоволення сформованих потреб. Позитивний непрямий вплив підвищення попиту на проміжні продукти або засоби виробництва, які мають вироблятися або імпортуватися, зберігається до тих пір, поки не вичерпає себе внаслідок прямих і непрямих витоків. Витоки фіксуються у тому випадку, коли частина підвищеного туристичного попиту, а також обумовленого ним доходу, що виникають у результаті понесених відвідувачами витрат, привласнюється іншими країнами у процесі прямого постачання товарів та послуг (прямі витрати внаслідок першого циклу імпорту, який орієнтовано на пряме споживання відвідувачів); спостерігається розподіл/перерозподіл первинних доходів (непрямі витрати внаслідок другого циклу імпорту забезпечуючих виробництво ресурсів та виробничих основних фондів); наступних циклів підтримуючого імпорту ресурсів та фондів, які забезпечують експлуатацію раніше завезених засобів та предметів праці.

Ланцюг непрямого впливу туристичного споживання на інші галузі формується під впливом технологічних зв'язків між ними і призводить до формування додаткової доданої вартості, зайнятості, оплати праці найманих працівників, податків, доходів тощо.

Опосередкований внесок додаткового попиту відвідувачів спостерігається у випадку зростання споживання різноманітних товарів та послуг домашніми господарствами.

З метою оцінювання непрямого та опосередкованого впливу туризму на економічний розвиток може бути використано цілий набір інструментів. Моделі, що засновані на аналізі витрат та результатів, забезпечують можливість відобразити кількісні зв'язки між виробленою продукцією (з виділенням продуктів/видів діяльності), обчисленою в базових цінах, та проміжним споживанням (з виділенням продуктів/видів діяльності), в номінальних цінах покупців, у вигляді технологічних коефіцієнтів. Складні мультиітеративні обчислювані оптимізаційні моделі загальної рівноваги в умовах коливання цін потребують для своєї побудови підготовки спеціально пристосованих даних, пояснення використовуваних припущень та

відрізняються своєрідною структурою. Для проведення міжнародних порівнянь їх використання видається проблематичним, адже залучені для побудови дані не є стандартизованими. При цьому моделі можуть мати форму довільного типу і бути нелінійними.

Наближене оцінювання залежності доданої вартості, зайнятості, рівня державних доходів від первісних туристичних витрат може бути здійснено на основі використання коефіцієнтів-мультиплікаторів. Система таких коефіцієнтів дозволяє перетворити показники обсягу туристичного споживання (сукупного або з виділенням окремих продуктів) в показники непрямого або опосередкованого впливу. Суттєвою пересторогою на шляху використання мультиплікаторів є спрощений характер їх агрегування, недостатній ступінь врахування специфіки туризму в країні, часте запозичення із зовнішніх джерел.

З метою територіального локалізування обрахунків туристської діяльності на субнаціональному рівні в Україні може бути реалізовано як міжрегіональний (“зверху донизу”) підхід, так і “строго” регіональний (“знизу доверху”) підхід, який в установленому, хоча і спрощеному у порівнянні з СНР, порядку відображатиме особливості організування галузевої діяльності з врахуванням специфічних ситуацій та відмінностей конкретних територій.

Фомічов К.С.

кандидат юридичних наук, доцент,

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

У сучасній науковій літературі поняття «інвестиції» часто трактується недостатньо чітко або надмірно вузько, акцентуючи увагу лише на окремих її сутнісних сторонах. Розмаїття терміну «інвестиції» в сучасній юридичній та економічній літературі значною мірою пояснюються широтою сутнісних сторін цієї складної категорії.

У широкому розумінні цієї категорії інвестиції є вкладанням капіталу з метою його майбутнього зростання. При цьому приріст капіталу повинен бути достатнім, щоб компенсувати інвестору відмову від використання ним наявних коштів на споживання в поточному періоді, одержати винагороду за ризик, відшкодувати втрати від інфляції у майбутньому періоді.

Багато існуючих визначень пов'язують інвестиції винятково з цілями приросту капіталу або одержання доходу (прибутку). Зокрема, представниками цього підходу є Е. Дж. Долан і Б. Домненко. Вони визначають, що до інвестицій належать витрати тільки на новостворені або здобуті блага [2, с. 120].

Більшість інших визначень також зводять процес інвестування до отримання прибутку, тобто збільшення капіталу щодо його вкладеної кількості. Так, А.П. Череп також вважає, що під інвестиціями слід розуміти тільки ті вкладення, метою яких є